Ida Östensson: Första maj 2014

Talare	Datum	Plats
Ida Östensson Jämställdhetsaktivist	1 maj 2014	Värmdö

Omständigheter
Jämställdhetsaktivisten och medgrundaren av FATTA-föreningen, Ida Östensson talar på första maj i Värmdö om vad som föranledde skapandet av FATTA.

Hej kamrater, hörs jag bra? Härligt.

Jag heter Ida Östensson och jag är inbjuden här idag för att tala för att jag är grundare av Jämställdhetsstiftelsen "Crossing Borders" och en av initiativtagarna till FATTA-kampanjen. Och FATTA har gått från att vara en kampanj till att bli en rörelse som kämpar mot sexuellt våld och för samtycke i praktik och lagstiftning.

För exakt ett år sedan så hade jag inte så stor koll på hur utbrett det sexuella våldet är i Sverige och världen. Jag läste såklart så många andra notiser i tidningar och man såg att det var någon friande dom här och där, men jag visste inte så mycket mer än så. Jag visste om min egen erfarenhet av sexuellt våld, och jag la mycket skuld och skam på mig själv och pratar inte så mycket om mina erfarenheter av just mina erfarenheter av sexuellt våld, vad jag har varit med om. Men för mindre än ett år sedan så vände det. Den 16 maj förra året så var det ett stort uppslag i en tidning i Umeå, där jag kommer ifrån, med en friande dom, den så kallade flaskvåldtäkten. Det var en ung tjej, 16 år, som hade blivit utsatt för ett övergrepp av tre stycken unga killar med en glasflaska. I den här artikeln så kunde man läsa lite utdrag från den friande domen, bland annat att den här tjejen hade tryckt ihop sina ben var ett tecken på blygsel och inte ett tecken på att hon faktiskt gjorde motstånd. Man kunde också läsa att de här killarna hade slutat att penetrera henne med glasflaskan när hon började blöda så att de kanske inte hade ont uppsåt. Det här gjorde mig fruktansvärt förbannad och det var någonting som vred sig i magen, och det var liksom inte bara de citaten, utan i det här uppslaget så var det också en stor reklambild på sidan på en vinflaska med titeln Rekommenderas.

Jag tillsammans med de tre andra initiativtagarna till FATTA rörelsen, som är Cleo, en artist, Syster Sol, en annan artist, och Vanessa Marko, med grundare av Femtastic, ringde varandra och grät och var upprörda och frågade: Vad ska vi göra? Vi hade alla erfarenheter av sexuellt våld, men vi hade inte så stor koll på hur det fungerar egentligen. Hur ser rättsväsendet ut? Hur många friande domar är det? Hur många anmälningar är det? Hur funkar det egentligen när man anmäler, och hur blir man omhändertagen inom rättsväsendet, inom polisen? Och hur utrett är sexuella våldet? Vi ville ta reda på det, så vi gick ut och gjorde ett upprop efter den här friande domen i Umeå och sa att vi ville att folk skulle skicka in sina berättelser och erfarenheter om sex som inte har skett på lika villkor. På bara några veckor så fick vi in över 150 berättelser. De berättelserna tolkade sedan artisterna som var med i kampanjen till en låt, och jag och Vanessa Marko skrev en debattartikel och vi gjorde en sajt där vi ville sätta fokus på det sexuella våldet. Vi gick ihop med politiker från höger- och vänsterskalan, vi gick ihop med professorer i straffrätt, med artister. Vi ville visa att det här är en fråga för alla, inte bara för de utsatta.

Vi trodde att det var det vi skulle göra. Vi trodde att vi skulle göra en låt, att vi skulle göra en debattartikel och en sajt, och sen skulle det vara vårt inslag i debatten. Men det var bara början på allt som har skett. På mindre än ett år så har vi skrivit x antal debattartiklar, medverkat som expert i morgonsoffor, vi har gjort klubbar och med expertpaneler med fokus på sexuellt våld där artister sluter upp i kampen mot det sexuella våldet och för samtycke. Vi föreläser, vi har aktivistgrupper som dagligen sitter och jobbar med frågan. Vi har möten med alla olika typer av partier i vår riksdag. Vi har fått alla partier att vända i frågan. Innan vi startade Fatta-kampanjen var det här ingenting som var på den politiska agendan, det här var ingenting som drevs, utan frågan om samtycke hade lagts ner. Nu har de tillsatt en utredning och se om samtycke ska vara en del av sexualbrottslagstiftningen.

För oss är det en självklarhet. Idag så bygger vår sexualbrottslagstiftning på en våldsparagraf och vi tycker att vi måste ha tydligt i lagstiftningen att sex ska handla om samtycke där alla som deltar i akten ska vilja vara med och inget annat. Vi hade en manifestation för bara några månader sedan på Medborgarplatsen där över 5 000 personer slöt upp. Det var helt fantastiskt och dagen efter gick det sista partiet ut, Moderaterna, och sa att de också var för. Tack.

Det började med en artikel och att vi agerade och det här är en dag i solidaritetens tecken, även globalt. Det sexuella våldet är ett stort problem här i Sverige men också i hela världen. Var tredje kvinna i EU har utsatts för fysiskt eller sexuellt våld under sin livstid och det är någonting som vi måste stoppa.

Ingen kan göra allt men alla kan göra någonting och jag ska hålla ett litet tal i ett tal som heter "Jag agerar":

Min fröken hade i låg- och mellanstadiet ett särskilt smeknamn för mig: Polis. Varför? Fattiga la mig i ordet visor, när folk blev mobbade trängde sig före i kön, avbröt någon annan i klassrummet. Jag agerade och jag blev kallad polis. På högstadiet så startade jag en mejl som hette feministfitta@hotmail.com, som ett svar på det smeknamn som mina skolkamrater hade gett mig. Varför? För att jag startade en jämställdhetsgrupp när jag hade blivit tafsad på för hundraelfte gången. Jämställdhetsgruppen gjorde undersökningar i alla klassrum för att synliggöra de sexuella trakasserierna som skedde. Jag agerade och jag blev kallad feministfitta. När jag var 20 år hade jag startat "You Skate Girl" för att slippa vara ensam tjej i skateboardlokalen, så hittade jag en teckning på mig själv inne i kontoret i den lokala skateboardföreningen som jag var aktiv inom. En bild på mig själv där jag var ful, fet och hårig. Jag höll en kuk i ena handen och hade två pratbubblor där det löd: "Känn peppen tjejer och hata killar." Varför? Jag agerade för allas rätt att åka skateboard och fick en kränkande teckning tillbaks. När jag var 24 år och less på att jämställdhet och inkluderingsdebatten ofta stannade i problembeskrivningar så startade jag en jämställdhetsstiftelse som heter "Crossing Borders", vars mål är att bara fokusera på lösningar och metoder. Jag får då min adress uthängd på Flashback. Varför? Jag agerade och kunde inte känna mig trygg i mitt hem längre. I maj förra året, som jag precis berättade om, så var jag 27 när jag såg den här artikeln om den så kallade flaskvåldtäkten och tillsammans med Cleo, Vanessa Marko och Syster Sol startade FATTA. Så fick vi advokater som kallade oss för gatans parlament. Vi har jämställdister som varje dag gör bloggar om oss och Flashback tycker att vi är ett gäng giriga entreprenörer som vill tjäna pengar på tragik, och FATTA mig inte haft en enda krona sedan starten. Varför? Vi agerade mot sexuellt våld och blev uthängda som giriga entreprenörer. Varför drar jag upp fem exempel här idag när jag har agerat och fått skit när jag ska tala på första maj vars främsta syfte är att agera mot orättvisor? Borde jag inte istället dra massa peppande exempel och solskenshistorier?

För att föra fram min poäng så kommer jag återgå till den där teckningen som jag hittade i skateboardlokalen. Dagen efter jag fann den så satt jag i en panel tillsammans med bland annat Maria-Pia Boëthius. Jag berättade om att jag hade fått nog, att jag var less på att kämpa för rättvisan när jag bara får skit och motstånd tillbaks. Maria-Pia avbröt mig och sa någonting som jag aldrig kommer att glömma. Hon sa: “Ida, tänk om alla kvinnor som jobbat för rösträtt, för att vi ska avskaffa sambeskattning, för att vi fick egna jobb utanför hemmet, för att vi har en barnomsorg. Tänk om de gett upp för att det är skit och motstånd. Då hade du inte kunnat stå här idag. Du måste lära dig att ta skit som en komplimang. När folk blir provocerade, det är då du är på väg att göra en förändring. Det är då du utmanar strukturer och tänder på gränser för kommande generationer. Nu ska du gå hem, Ida, du ska rama in den där teckningen och sätta upp den på väggen för det är det finaste diplom du någonsin kan få.” Efter den dagen bestämde jag mig att jag kommer alltid att agera och ta motstånd och skit som just en komplimang.

Jag agerar, gör det ni också. Tack.

Källa
 Transkriberat från videoinspelning: FATTAs grundare Ida Östensson talar på 1 maj 2014 i Värmdö, publicerad på YouTube, uppladdad av "FATTA (IDEELL MEDLEMSFÖRENING)", 6/5 2015 (Transkriberat 29/10 2026)

Taggar
1 maj, FATTA

URI
https://www.svenskatal.se/tale/ida-ostensson-forsta-maj-2014